

บทที่ 5

ผลการวิจัย

บทนี้เกี่ยวข้องกับ การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง ซึ่งมีผลต่อการพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้

1) สมมติฐาน

การศึกษานี้ได้มีสมมติฐานหลักใน 4 หัวข้อหลัก และมีสมมติฐานย่อยภายใต้กลุ่มตัวแปรดังกล่าวอีก 15 หัวข้อย่อย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1.1) ลักษณะทางประชากรและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
 - 1.1.1) การศาสนามีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง จ.ปทุมธานี
 - 1.1.2) การแต่งงานมีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
 - 1.1.3) ลักษณะทางกายภาพของประชากร เช่น รูปร่าง หน้าตา มีผลกระทบต่อ การอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
 - 1.1.4) การแต่งกายมีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
 - 1.1.5) แบบแผนการดำเนินชีวิต เช่น การประกอบอาชีพ พิธีกรรม ความเชื่อ มีผลกระทบต่อ การอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.2) ความทันสมัยมีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
 - 1.2.1) ระบบการศึกษาแผนใหม่มีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
 - 1.2.2) การสาธารณสุขแผนใหม่มีผลกระทบต่อการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
 - 1.2.3) การเป็นอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
 - 1.2.4) การสื่อสารมวลชนมีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

- 1.2.5) ความเป็นเมืองมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญหมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.3) ลักษณะทางภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน
- 1.3.1) สถานที่ตั้งของชุมชนมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.3.2) ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.4) ศักยภาพของท้องถิ่นในการรักษาวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.4.1) การสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชนมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.4.2) จิตสำนึกในเรื่องชาติพันธุ์มีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- 1.4.3) ผู้นำท้องถิ่นมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

2) ผลการวิจัย

สมมุติฐานหลัก

- 2.1) ลักษณะทางประชากรและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- สมมุติฐานย่อย 2.1.1 : การศาสนามีผลกระทบต่อการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง
- ผลการวิจัย พบว่า การนับถือและการยึดหลักคำสอนอย่างเคร่งครัดตามหลักพุทธศาสนาของชาวบ้านหมู่บ้านเจดีย์ทอง มีบทบาทสำคัญในการช่วยดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญให้คงอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะประเพณีและพิธีกรรมตามหลักพุทธศาสนา อาทิ ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน ประเพณีทำบุญและสงฆ์ในช่วงสงกรานต์ และประเพณีการดักบาตรพระร้อยในช่วงออกพรรษา เป็นต้น สิ่งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากชาวบ้านดังกล่าวมีวัดเจดีย์ทอง ซึ่งถือว่าเป็นวัดมอญที่มีความเก่าแก่แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เป็นศูนย์รวมจิตใจและกิจกรรมของชาวบ้าน ทำให้เกิดความผูกพันกันอย่างตอเนื่องตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ทำให้ชาวบ้านมีความเลื่อมใสศรัทธาและเข้าร่วมกิจกรรมที่

ทางวัดจัดขึ้นอยู่ตลอดเวลา อันส่งผลให้ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆทางพุทธศาสนายังคงดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สมมุติฐานย่อย 2.1.2 : การแต่งงานมีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า การแต่งงานไม่มีผลกระทบต่อการธำรง หรือ การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ ทั้งนี้เนื่องจาก ชาวมอญในชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทองโดยส่วนใหญ่มักแต่งงานกับคนภายในชุมชนเป็นหลัก แต่จากการที่ค่านิยมของชนมอญไม่ได้จำกัดเชื้อชาติคนที่จะมาเป็นผู้ครองตัว ทำให้มีบางส่วนได้แต่งงานกับคนนอกชุมชน ซึ่งมักเป็นคนเชื้อชาติไทยในภูมิภาคอื่นที่พบกันระหว่างการเดินทางไปประกอบอาชีพ หรือ ผู้ใหญ่แต่ละฝ่ายแนะนำ และเมื่อเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนมอญแล้ว ก็ไม่ได้เกิดความแปลกแยกทางวัฒนธรรมแต่อย่างใด ในทางตรงข้ามกับมีการปรับตัวและเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนกันไปในที่สุด ส่วนรูปแบบและการจัดพิธีกรรมการแต่งงานมักมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยมากกว่าเกิดจากการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์

สมมุติฐานย่อย 2.1.3 : ลักษณะทางกายภาพของประชากร เช่น รูปร่าง หน้าตา มีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะโดยทั่วไปทางกายภาพของคนในชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทอง มีรูปร่าง หน้าตา คล้ายคลึงกับคนเชื้อชาติไทยอย่างมาก โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่หากพบกันภายนอกชุมชนแทบไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นคนเชื้อสายมอญ นอกจากคนที่สูงอายุยังคงมองเห็นความแตกต่างทางชาติพันธุ์บ้างแต่ไม่มากนัก อาทิ ผู้หญิงนิยมไว้ผมเกล้ามวย สีมิวจะค่อนข้างคล้ำโดยธรรมชาติ หน้าตาค่อนข้างคม เป็นต้น และจากความคล้ายคลึงกันทางกายภาพของประชากรเชื้อสายมอญกับคนเชื้อสายไทยทำให้เกิดความผสมกลมกลืนระหว่างกันได้ง่าย อีกทั้งยังนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามไม่มีเหตุผลที่เพียงพอในการสนับสนุนว่าการที่คนในชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทองมีรูปร่าง หน้าตาคคล้ายกับคนเชื้อไทยโดยทั่วไปจะนำไปสู่การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไป ทั้งนี้เพราะว่าประเพณีบางอย่างของชุมชนก็ยังคงมีอยู่ และในส่วนของสูญหายไปก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับรูปร่างหน้าตา เช่น การเล่นสะบ้า การร้องทะเลมอญ ฯลฯ เป็นต้น

สมมุติฐานย่อย 2.1.4 : การแต่งกายมีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า การที่คนในชุมชนมอญหมู่บ้านเจดีย์ทองมีลักษณะการแต่งกาย คล้ายคลึงกับคนเชื้อไทยโดยทั่วไป มีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากการแต่งกายเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงชาวมอญจะนิยมการใส่เสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุง หรือมสละไบเฉียง ฉะนั้นหากผู้หญิงชาวมอญมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการแต่งกายเป็นแบบสมัยใหม่ เช่น ใส่กระโปรง กางเกง เสื้อยืด ย่อมมีผลกระทบต่อการสูญเสียเอกลักษณ์

ทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับในกรณีชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทอง จากการได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทำให้การแต่งกายของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะเมื่อต้องออกไปประกอบกิจกรรมต่างๆภายนอกชุมชน เช่นไปทำงาน และสมาคมกับคนนอกชุมชน แต่สำหรับคนสูงอายุยังคงมีการแต่งกายแบบมอญอยู่ และโดยเฉพาะในช่วงมีงานเทศกาลสำคัญ เช่น ช่วงงานสงกรานต์ ชาวบ้านที่เป็นผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบมอญออกมาร่วมงานกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในส่วนนี้ของชุมชนยังคงอยู่บ้าง แม้ไม่เข้มข้นเหมือนในอดีต

สมมุติฐานย่อย 2.1.5 : แบบแผนการดำเนินชีวิต เช่น การประกอบอาชีพ พิธีกรรม ความเชื่อ มีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า แบบแผนการดำเนินชีวิตแบบสมัยใหม่มีผลให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากหมู่บ้านเจดีย์ทองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากอดีต กล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพจากเกษตรกรรม หรือ การค้าขายสินค้าทางเรือ มาสู่การทำงานในหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีเวลาการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนค่อนข้างจำกัด ความสัมพันธ์กันในชุมชนมีความห่างเหินกันมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ ยกเว้นบางครัวเรือนที่เป็นญาติกัน นอกจากนี้การยอมรับความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ทำให้ละเลยส่วนที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน เช่น การรำมอญ การร้องตะแอมมอญ ภาษา ฯลฯ เป็นต้น

สมมุติฐานหลัก

2.2) ความทันสมัยมีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

สมมุติฐานย่อย 2.2.1 : ระบบการศึกษาแผนใหม่มีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า ระบบการศึกษาแผนใหม่มีผลให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทองอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของภาษา และกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากในอดีต การศึกษาเล่าเรียนภาษามอญ และวัฒนธรรมต่างๆจะอยู่ที่วัดเจดีย์ทองเป็นสำคัญ องค์ความรู้ต่างๆมีการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ มีการสอนอ่าน เขียนตัวหนังสือมอญ ต่อมาเมื่อประเทศไทยปรับใช้ระบบการศึกษาแผนใหม่ทั่วประเทศ มีการก่อสร้างโรงเรียน และจัดหลักสูตรการศึกษาใหม่ซึ่งถูกกำหนดจากส่วนกลาง ส่งผลให้คนในชุมชนต้องถูกผลักดันเข้าเรียนในระบบการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งการเรียนการสอนจะเป็นภาษาไทย เป็นหลัก ละเลยวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ความสนใจในการใช้ภาษามอญในคนรุ่นต่อมาลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันวัฒนธรรมและการละเล่นต่างๆในอดีตก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่ จนกระทั่งในปัจจุบันมีผู้ที่สามารถอ่านและเขียนภาษามอญได้ไม่ถึง 5 คนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุมากแล้ว อีกทั้งปัจจุบันก็ไม่มีมีการเรียนการสอนภาษามอญในชุมชนเช่นในอดีต นอกจากนี้การใช้ภาษามอญในการพูด และสื่อสารในครอบครัว

ครัว หรือชุมชนแทบไม่ค่อยมีในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มักจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน ขณะที่คนรุ่นใหม่ไม่ใช้ภาษามอญในการสื่อสารแล้ว

สมมุติฐานย่อย 2.2.2 : การสาธารณสุขแผนใหม่มีผลกระทบต่ออาการเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า จากการที่การแพทย์และการสาธารณสุขมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากในปัจจุบันมีผลกระทบให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางส่วนไป โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพิธีกรรมการเกิด และการรักษาการเจ็บป่วยซึ่งในอดีตนิยมใช้สมุนไพรและความเชื่อเรื่องผีในการรักษา ทั้งนี้เนื่องจากคนในชุมชนในปัจจุบันได้หันไปใช้บริการและพึ่งพาการแพทย์สมัยใหม่เป็นสำคัญเมื่อมีการเจ็บป่วย หรือ คลอดบุตร ขณะที่ในอดีตที่การแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าและทั่วถึง อีกทั้งการคมนาคมยังไม่สะดวกสบาย คนในชุมชนจึงนิยมคลอดบุตรกับหมอต้าแย และคลอดตามธรรมชาติ ซึ่งมีพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ส่วนการรักษาอาการเจ็บป่วยก็จะนิยมการใช้สมุนไพรและให้หมอผีบำบัดเป่าสิ่งไม่ดีออกไป ฉะนั้นเมื่อการสาธารณสุขมีความเจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน คนในชุมชนจึงหันมาใช้บริการทางการแพทย์ที่มีความทันสมัยและปลอดภัยมากกว่า สิ่งนี้จึงทำให้พิธีกรรม ความเชื่อ และวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของชุมชนได้สูญหายไปในปัจจุบัน

สมมุติฐานย่อย 2.2.3 : การเป็นอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า การเป็นอุตสาหกรรมมีผลกระทบให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง จากการที่จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร มีการคมนาคมที่สะดวก ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมได้ขยายตัวออกมาจากเมืองหลวงสู่หัวเมืองชั้นนอก เช่น จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา ฯลฯ เป็นต้น ฉะนั้นจึงส่งผลให้จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก มีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ถึง 2 แห่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมบางกระดี และนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ส่งผลให้แรงงานจำนวนมากจากภูมิภาคต่างๆหลั่งไหลมาทำงานและอยู่อาศัยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนเจดีย์ทองในแง่ของโครงสร้างอาชีพของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนหนุ่มสาวในชุมชนได้เข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งมีคนที่มาจากหลายพื้นที่ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันก่อให้เกิดวัฒนธรรมย่อยในกลุ่มที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมขึ้น ทำให้คนรุ่นใหม่ของชุมชนไม่ให้ความสำคัญ หรือสนใจวัฒนธรรมเดิมของชุมชนเช่นในอดีต

สมมุติฐานย่อย 2.2.4 : การสื่อสารมวลชนมีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารมวลชนมีผลทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง ทั้งนี้เนื่องจากการที่สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเป็นช่องทางนำพาวัฒนธรรมใหม่ๆจากแหล่งต่างๆทั่วโลกเข้าสู่ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการแต่งกาย การกิน การดำรงชีวิต สิ่งบันเทิง การละเล่น ดนตรี ฯลฯ เป็นต้น ทำให้เกิดการหล่อหลอมความคิด ความเชื่อ ค่านิยมใหม่เกิดขึ้นกับผู้รับสาร ซึ่งในกรณีของชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทอง คนส่วนใหญ่นิยมรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ ทำให้การรับวัฒนธรรมใหม่เป็นไปได้ง่าย ส่งผลให้คนในชุมชนปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญกับศิลปะและวัฒนธรรมดั้งเดิมเท่าที่ควร

สมมุติฐานย่อย 2.2.5 : ความเป็นเมืองมีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า ความเป็นเมืองมีผลทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง เนื่องจากการที่ชุมชนมีการขยายตัวมากขึ้น มีคนจากหลายภูมิภาคมาอยู่อาศัยรวมกันมากขึ้น ทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของชุมชนลดลงไป นอกจากนี้โครงสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีแนวโน้มห่างเหินกันมากขึ้น โอกาสและเวลาที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนลดน้อยลง ไม่เหมือนในอดีตซึ่งคนส่วนใหญ่จะมีอาชีพคล้ายคลึงกัน มีเวลาว่าง การร่วมแรงร่วมใจในชุมชนยังมีสูง ฉะนั้นเมื่อคนในชุมชนมีความหลากหลายมากขึ้นจึงมีส่วนทำให้เกิดการผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมอื่นและมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของตนเองลดลง

สมมุติฐานหลัก

2.3) ลักษณะทางภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน

สมมุติฐานย่อย 2.3.1 : สถานที่ตั้งของชุมชนมีผลกระทบต่อการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า สถานที่ตั้งของชุมชนมีผลทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง เนื่องจาก หมู่บ้านเจดีย์ทอง เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้เขตเมือง และศูนย์กลางความเจริญ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม อีกทั้งมีแนวที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำทางวัฒนธรรมที่คนสามารถเดินทางติดต่อกันได้สะดวกพอสมควร แม้ว่าในขณะนั้นยังไม่มีถนนหนทางที่สะดวกดังเช่นปัจจุบัน ฉะนั้นจะเห็นว่าหมู่บ้านเจดีย์ทองมีอัตราการสูญเสียทางวัฒนธรรมที่เร็วมากเมื่อเทียบกับชุมชนอื่น เช่น การเล่นสะบ้า การเล่นปีพาทย์มอญ การร้องทะเลมอญ ขณะที่ชุมชนมอญในบางพื้นที่ยังคงมีอยู่ เช่น การเล่นสะบ้าที่ อ. พระประแดง หรือ การเล่นปีพาทย์มอญ ที่ อ.เมืองปทุมธานี เป็นต้น

สมมุติฐานย่อย 2.3.2 : ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีผลกระทบต่อการร่ำรวยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีผลทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทองเกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ก่อนการมีถนนหนทาง ชาวบ้านจะใช้การเดินทางโดยทางเรือเป็นสำคัญในการติดต่อค้าขายกับคนในชุมชนอื่น ทำให้การติดต่อยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด ต่อมาเมื่อมีการตัดถนนผ่านหมู่บ้าน ทำให้ชุมชนเกิดการขยายตัวมากขึ้น คนในชุมชนสามารถเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างจังหวัดได้ไกลขึ้น ทำให้การผลกลมกลืนกับวัฒนธรรมอื่นเกิดขึ้นได้ง่าย นอกจากนี้การมีไฟฟ้าใช้ยังส่งผลให้เกิดช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยตามมา ก่อให้เกิดความเชื่อและทัศนคติแบบใหม่ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเข้าสู่สังคมสมัยใหม่ได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น ขณะที่วัฒนธรรมแบบเดิมถูกมองว่าล้าหลัง

สมมุติฐานหลัก

2.4) ศักยภาพของท้องถิ่นในการรักษาวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการร่ำรวยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

สมมุติฐานย่อย 2.4.1 : การสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชนมีผลกระทบต่อการร่ำรวยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า การสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชนมีผลกระทบต่อการร่ำรวยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง หากชุมชนใดมีกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นระบบและต่อเนื่องย่อมทำให้วัฒนธรรมในท้องถิ่นสามารถสืบทอดและคงอยู่ต่อไปได้ อย่างไรก็ตามในกรณีหมู่บ้านเจดีย์ทอง กระบวนการสืบทอดทางวัฒนธรรมถูกทำลายลงตั้งแต่ระบบการศึกษาแผนใหม่ได้เข้ามาสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนขาดกระบวนการสืบทอดทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีบางบ้านในชุมชนจะพยายามเปิดสอนภาษามอญ และวัฒนธรรม เช่น การรำมอญ ขึ้น แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจจากคนในชุมชน จะมีก็แต่คนในครอบครัวเท่านั้น และวัตถุประสงค์ก็เพื่อการแสดงโชว์ตามงานเทศกาลต่างๆ มากกว่าการเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน นอกจากนี้ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชนมักอยู่ที่ตัวบุคคล ไม่มีการเขียนเป็นตำราแต่อย่างใด ทำให้เมื่อบุคคลดังกล่าวเสียชีวิตลง ก็ไม่มีคนสืบทอดต่อไป และทำให้องค์ความรู้ได้สูญไปพร้อมกับบุคคลนั้นๆ ด้วย

สมมุติฐานย่อย 2.4.2 : จิตสำนึกในเรื่องชาติพันธุ์มีผลกระทบต่อการร่ำรวยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า จิตสำนึกในเรื่องชาติพันธุ์มีผลทำให้รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง ทั้งนี้เนื่องจากการตระหนักว่าตนเองยังคงมีเชื้อชาติมอญอยู่ ย่อมช่วยให้เกิดการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเอง และพยายามที่จะรักษาไว้ โดยเฉพาะในเรื่องของภาษา สำหรับกรณีหมู่บ้านเจดีย์ทองประชากรในปัจจุบันมีจิตสำนึกว่าตนเองเป็นคน

มอญปนไทยเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่คนสูงอายุน้อยยังเห็นว่าตนเองเป็นคนเชื้อสายมอญ ทำให้คนสูงอายุมักให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ มากกว่าคนหนุ่มสาว ดังแสดงออกในรูปของการใช้ภาษามอญในการสื่อสารกับคนในรุ่นราวคราวเดียวกัน การเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมและประเพณีที่ชุมชนจัดขึ้น

สมมุติฐานย่อย 2.4.3 : ผู้นำท้องถิ่นมีผลกระทบต่อการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญ หมู่บ้านเจดีย์ทอง เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา เป็นธุระ และจัดองค์การในการจัดกิจกรรม ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านขึ้น ทำให้ชาวบ้านเข้าร่วมและเป็นแกนนำในการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไว้เท่าที่จะทำได้ สำหรับกรณีชุมชนหมู่บ้านเจดีย์ทอง ในอดีตมีเจ้าอาวาสวัดเจดีย์ทอง พระอุปัชฌาย์น้อย เป็นผู้มีบทบาทสำคัญและเป็นที่ยอมรับแก่คนเชื้อสายมอญในละแวกใกล้เคียง ต่อมาในปัจจุบันมีกลุ่มผู้อาวุโสในหมู่บ้าน นำโดย นาย บุญชู อยู่ประสงค์ นาย กฤษณา ทันทการณ นายสำเนียง ช่างต่อ เป็นผู้มึบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญในชุมชน อย่างไรก็ตามบทบาทส่วนใหญ่ยังคงจำกัดอยู่ในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเป็นหลักซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งทางวัฒนธรรมที่สำคัญของหมู่บ้านเจดีย์ทอง

ตารางที่ 26 สรุปปัจจัยที่มีผลการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ หมู่บ้านเจดีย์ทอง

ตัวแปรต้น	ผลกระทบต่อการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม	ผลการทดสอบสมมุติฐาน
ลักษณะทางประชากรและวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การยึดมั่นในหลักพุทธศาสนา มีบทบาทสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะประเพณีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น เบ็ญสงกรานต์ ตักบาตรพระร้อย ทำบุญกลางบ้าน เนื่องจากคนเชื้อสายมอญเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญและเคร่งครัดต่อหลักพุทธศาสนา นอกจากนี้วัดเจดีย์ทองยังมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมมอญในอดีต เช่น การสอนหนังสือและภาษามอญแก่เด็กในสมัยก่อน ทำให้ยังคงมีคนรู้หนังสือมอญอยู่ในหมู่บ้านปัจจุบัน แม้ว่าจำนวนไม่มากนักก็ตาม - ลักษณะทางประชากรแม้ว่าจะมีความคล้ายคลึงกับคนไทย แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการสูญเสียและการคงอยู่ของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพียงแต่ช่วยลดความ 	<p>ยอมรับ</p> <p>ปฏิเสธ</p>

	<p>แตกต่างทางเชื้อชาติระหว่างคนไทยกับคนเชื้อสายมอญเท่านั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแต่งงาน แม้ว่ามีความคล้ายคลึงกับคนเชื้อชาติไทยก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้ง่ายและปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมยุคใหม่ ทำให้ไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านนี้ จะมีบ้างก็จำกัดในกลุ่มผู้สูงอายุและช่วงเวลายังงานเทศกาลที่ผู้หญิงจะมีการแต่งกายใส่เสื้อแขนกระบอก และมีตะโบ - การแต่งงานกับคนต่างชุมชนไม่มีอิทธิพลมากนักในการก่อให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเนื่องจากคนมอญส่วนใหญ่นิยมแต่งงานกับคนเชื้อชาติไทย ซึ่งมีประเพณีใกล้เคียงกัน ทำให้แม้ว่าจะมีการแต่งงานกับคนต่างภูมิภาคก็ไม่ได้มีปัญหาในการปรับตัววัฒนธรรมให้สอดคล้องกัน ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ - แบบแผนการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของคนในชุมชนมีลักษณะตามชุมชนเมืองเป็นส่วนใหญ่ มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้โอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมในประเพณีและความสนใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมลดลง นำไปสู่การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไปโดยส่วนใหญ่ 	<p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p>
<p>ความทันสมัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการศึกษาแผนใหม่ก่อให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะการใช้ภาษามอญ เนื่องจากเด็กที่เรียนในโรงเรียนจะต้องใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ทำให้ภาษามอญหมดความสำคัญลง และไม่มีคนสนใจศึกษาเหมือนเช่นในอดีต - การเป็นอุตสาหกรรม ทำให้อาชีพดั้งเดิมของชุมชนถูกทำลาย เช่น การค้าขายทางเรือ การทำเกษตร การทำอิฐมอญ คนในชุมชนถูกผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม คนหนุ่มสาวต้องเข้าไปรับจ้างทำงานในหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความคิดและความเชื่อของคนในชุมชน - ระบบการสาธารณสุขที่ทันสมัย ทำให้คนในชุมชนหัน 	<p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p>

	<p>ไปใช้บริการการแพทย์ที่ทันสมัย ส่งผลให้ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสูญหายไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบการสื่อสารมวลชนที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดการไหลบ่าของวัฒนธรรมหลักของประเทศและของโลก เข้าสู่ชุมชนได้ง่ายและสะดวกขึ้นมากกว่าในอดีต ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในประเพณีดั้งเดิมอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การสูญเสยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในที่สุด - ความเป็นเมือง ทำให้ชุมชนมีความหนาแน่นมากขึ้น มีคนหลากหลายภูมิภาคมาอาศัยอยู่รอบๆชุมชน ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันทำให้ความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนถูกทำลายลง ความสัมพันธ์ภายในชุมชนมีความห่างเหินกันมากขึ้น ทำให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมค่อยๆจางหายไป 	<p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p>
<p>สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และภูมิศาสตร์ของชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ตั้ง จากการที่หมู่บ้านเจดีย์ทอง ซึ่งในอำเภอสามโคก ทำให้อยู่ใกล้แหล่งศูนย์กลางความเจริญ คือ กรุงเทพฯ อย่างมาก และที่สำคัญ จังหวัดปทุมธานีถือเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ มีคนจากหลายพื้นที่ทุกภาคของประเทศ อพยพเข้ามาอยู่ ปัจจุบันเหล่านี้ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนและสูญเสยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ง่ายมากกว่าในอดีต - ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ทางด่วน ประปา ไฟฟ้า ทำให้ชุมชนถูกเปิดออกสู่โลกภายนอกอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมได้ไหลเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และสูญเสยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในที่สุด 	<p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p>
<p>ศักยภาพชุมชนในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการสืบทอดทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านถูกทำลาย ตั้งแต่การมีระบบการศึกษาแผนใหม่เข้ามาในหมู่บ้าน วัดถูกลดบทบาทความสำคัญลงในการสืบทอดวัฒนธรรมให้แก่คนรุ่นหลัง ทำให้ศักยภาพในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมลดลง - คนในหมู่บ้านเจดีย์ทองมีจิตสำนึกในการเป็นคนเชื้อสายมอญลดลง ส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองเป็นคนเชื้อ 	<p>ยอมรับ</p> <p>ยอมรับ</p>

	<p>ชาติไทย หรือ เชื้อมอญปนไทย มากกว่าเห็นว่าตนเองเป็นคนเชื้อสายมอญ สิ่งนี้ทำให้ความรู้สึกหวงแหนวัฒนธรรมมอญที่ชุมชนเคยปฏิบัติกันมาลดน้อยลงไป ทำให้โอกาสที่จะสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ง่าย</p> <p>- ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทอย่างมากในการรักษาวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นผู้อาวุโสที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนในหมู่บ้านว่ามีความรู้ในประเพณีมอญเป็นอย่างดี และมีบทบาทในการปฏิบัติสืบทอดประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามหากกลุ่มผู้อาวุโสกลุ่มนี้หมดไป ย่อมมีโอกาสสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ง่ายและเร็วมากขึ้น</p>	ยอมรับ
--	--	--------

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย